

Motion till riksdagen 2013/14:K394

av Maria Ferm m.fl. (MP)

Politik för minskad främlingsfientlighet och rasism

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	3
3	Inledning	5
4	Hur skolan kan bidra till minskad främlingsfientlighet i samhället.....	6
4.1	Framgångsrika lokala insatser mot främlingsfientlighet	6
4.1.1	Toleransprojektet	7
4.1.2	Toleransprojekt i fler kommuner.....	7
4.2	Ett lärarlyft för mänskliga rättigheter.....	7
4.3	Pojkars skolresultat – en demokratifråga	8
4.3.1	Normkritiskt arbete för att påverka attityder och förbättra pojkars skolresultat i Gnesta.....	8
4.3.2	Resurser till normkritiskt jämställdhetsarbete	9
4.4	Ett nationellt resurscentrum för normkritisk pedagogik och metoder för att motverka extremintolerans.....	10
4.5	Rasism på internet.....	10
5	Rasism och diskriminering i rättsväsendet.....	11
5.1	Aktiva åtgärder inom rättsväsendet.....	11
5.2	Värdegrundsbildning inom polisen	12
5.3	Reella möjligheter att driva diskrimineringsmål i domstol	12
5.4	Återinför hatbrott som prioritering.....	13
6	Rasism och diskriminering på arbetsmarknaden	13
6.1	Mer flexibel rekrytering	14
6.2	Sommarjobb – en första kontakt med arbetsmarknaden.....	14
6.3	Förbättrade villkor för antidiskrimineringsbyråerna	15
7	Språk	15
7.1	Fler språk vid myndighetskontakter	15
7.2	Vikten av kompetent tolkhjälp	15
8	Värna rätten att vara olika	16
8.1	Motverka vardagsrasism	17
8.2	Islamofobi, antisemitism och antiziganism	18
8.2.1	Islamofobi	18

Fel! Okänt namn på

8.2.2	Antisemitism	18
8.2.3	Antiziganism	19
8.3	Särskild satsning för nationella minoriteter, afrosvenskar och muslimer.....	19
9	Ett starkt lokalsamhälle	19
10	Alla som föds i Sverige ska bli svenska medborgare	20
11	Rättvis rösträtt	20
12	En kommission för mänskliga rättigheter	21

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillföra resurser för att genomföra ett lärarlyft i mänskliga rättigheter.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillföra resurser så att skolor kan utbilda lärare i normkritisk pedagogik.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt resurscentrum för normkritisk pedagogik och metoder för att motverka extremintolerans.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att komplettera uppdraget till Ungdomsstyrelsen om att förebygga kränkningar på internet med att även införa ett antirasistiskt perspektiv.²
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att genomföra aktiva insatser inom rättsväsendet för att upptäcka och förebygga diskriminering.³
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtliga myndigheter inom rättsväsendet som en del i sitt värdegrundarbete ska arbeta med frågor om antidiskriminering och allas lika rätt.³
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en fond för att driva diskrimineringsmål i domstol.²
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hatbrott åter bör bli ett prioriterat område för Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten.³
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att införa ett bedömningssystem som ger mer individualiserad hjälp till arbetssökande.²
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillföra resurser till kommunerna så att unga mellan 15 och 17 år kan erbjudas ett sommarjobb.²
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra villkoren för antidiskrimineringsbyråerna.²
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvidga rätten för enskilda att använda modersmål vid myndighetskontakter.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra tolkars villkor och organisering.³
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka och långsiktigt säkra stödet till utsatta gruppers och antirasistiska organisationers organisering.²

Fel! Okänt namn på

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt arbete mot islamofobi, antisemitism, antiziganism samt islamofobiska, antisemitiska och antiziganistiska hatbrott.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild statlig satsning på att motverka diskriminering och stärka ställningen i samhället för nationella minoriteter, afrosvenskar och muslimer.²
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillföra resurser till kommunerna för att skapa möjligheter att inrätta medborgarråd eller liknande, där alla invånare kan få reellt inflytande över sin lokala verklighet.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap på det sätt så att alla som föds i Sverige blir svenska medborgare, oavsett föräldrarnas medborgarskap.⁴
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som är folkbokförda i Sverige och har ett annat medborgarskap än EU, Norge och Island ska ges samma rätt att delta i kommunal- och landstingsval som medborgare i EU, Norge och Island som är bosatta i Sverige har.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en kommission för mänskliga rättigheter.

¹ Yrkandena 1–3 hänvisade till UbU.

² Yrkandena 4, 7, 9–11, 14 och 16 hänvisade till AU.

³ Yrkandena 5, 6, 8 och 13 hänvisade till JuU.

⁴ Yrkande 18 hänvisat till SfU.

3 Inledning

Miljöpartiet de gröna är det parti som tydligast tar ställning mot rasism och främlingsfientlighet och för alla människors lika värde. Främlingsfientlighet är ett av de största hindren för integration och lika rättigheter. Vi gröna är främlingsfientlighetens ideologiska motpol. Vi är det parti som starkast kämpar för ett öppet, inkluderande samhälle för alla och utvecklar därför vår politik på detta område ytterligare.

Sverige präglas i dag av en rasism som i första hand skadar etniska eller religiösa minoriteter. I längden faller dock alla offer för begränsande fördomar, stereotyper och normer. Främlingsfientlighet och rasism är oförenligt med ett samhälle där alla får leva och verka på lika villkor. Arbetet mot fysiska gränser går hand i hand med arbetet mot de sociala gränserna som minskar människors frihet.

Vi är stolta över att vara det mest öppna partiet när det gäller migration. I ett Europa där främlingsfientliga krafter når nya framgångar vill vi att Sverige ska gå före i arbetet för en värld utan gränser. Vi vill ha ett samhälle där ingen tvingas leva som papperslös, ett Sverige där ingen familj är splittrad, och en värld där alla kan röra sig fritt.

Miljöpartiet vill att alla människor ska välkomnas i ett samhällsbygge med öppenhet, solidaritet och medmänsklighet som grund. Att Sverige är öppet för omvärlden och ser alla människors olikheter och möjligheter är en förutsättning för ett grönt samhälle. Vi är övertygade om att ett nytt Sverige är möjligt. Ett Sverige där det är vår gemensamma framtid som förenar oss, snarare än etnicitet, födelseort eller religiös tillhörighet.

I partimotionen Drömmen om Sverige¹ 2012 presenterades ett antal förslag mot rasism och diskriminering. Mot bakgrund av samhällsutvecklingen finns behov av ytterligare politikutveckling som kan motverka intolerans och skapa ett mer öppet, inkluderande samhälle. Denna politikutveckling sker inom ramen för arbetsgruppen mot rasism och främlingsfientlighet, som består av personer både inom och utom Miljöpartiet med olika ingångar och kompetenser. I denna motion redovisas de förslag som Miljöpartiet har valt att gå vidare med.

Det har nyligen genomförts en tämligen omfattande utredning av åtgärder mot rasism och främlingsfientlighet, "Främlingsfienden inom oss" av Bengt Westerberg (SOU 2012:74). Här finns många bra förslag, inte minst inom skolans område, som borde genomföras. Regeringens respons på förslagen har dock varit svag. De har endast tillfört 20 miljoner kronor inom området, som ska räcka till insatser både i skolan och på internet. Vi anser att det krävs mycket kraftigare satsningar för att på riktigt kunna motverka rasism och främlingsfientlighet i samhället.

Efter valet 2010 ingick Miljöpartiet en migrationspolitisk överenskommelse med regeringen för innevarande mandatperiod. En stor anledning var

¹http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Drommen-om-Sverige_H002A393/?text=true#_Toc340149700

Fel! Okänt namn på

att skapa en mer human och öppen migrationspolitik trots att Sverigedemokraterna kommit in i riksdagen.

Grunden för mycket politiskt påverkansarbete handlar om att vinna kampen om vilket som är samhällsproblemet. När det gäller migration och rasism finns det två diametralt olika syn på samhället som står mot varandra. Antingen anser man att samhällsproblemet stavas ”Hur mycket invandring tål Sverige?” eller ”Hur mycket rasism tål Sverige?”. Antingen anser man att problemet är att människor migrerar hit – eller hur vi människor behandlar varandra. Därför går arbetet för en human migrationspolitik och den antirasistiska politiken hand i hand.

4 Hur skolan kan bidra till minskad främlingsfientlighet i samhället

Skolan är en av de viktigaste arenorna för att motverka rasism. Skolans demokratiuppdrag är viktigt för att rusta eleverna att vara delaktiga i vårt demokratiska samhälle. Skolan har i sina regelverk tydligt uttalade uppgifter både att förmedla kunskaper om demokrati och grundläggande värderingar och att forma en miljö där ingen kränks eller diskrimineras och där alla elever får möjligheter att utvecklas till goda medborgare.

Samtalet spelar en viktig roll för att motverka främlingsfientlighet. När människor får kunskap och förståelse för andra människors situation minskar oron. När människor får argument och fakta vågar de ta diskussionen i fikarummen och på släkträffen. Lärare måste ha verktyg och utbildning för att kunna hantera alla diskussioner som förs i skolan. Det är viktigt att effektiva metoder och verktyg lärs ut såväl i lärarutbildningen som i fortbildningen av lärare.

4.1 Framgångsrika lokala insatser mot främlingsfientlighet

Runt om i Sverige pågår lokala insatser i skolor mot främlingsfientlighet och rasism. Det är naturligtvis bra att sådana insatser görs, men det finns sällan möjlighet till vare sig spridning av framgångsrika arbetssätt till andra skolor eller resurser till uppföljning av vilka metoder som verkligen fungerar. Två projekt som pågår lokalt och där uppföljningar har visat att de är både verkningfulla och lönsamma är Toleransprojektet i Kungälv och normkritiskt arbete för att påverka attityder och förbättra pojkars skolresultat i Gnesta. Vi tycker att det skulle vara mycket värdefullt ur både samhällsekonomiskt och individuellt perspektiv att sprida dessa metoder till fler kommuner.

4.1.1 Toleransprojektet

Toleransprojektet, eller Kungälvsmodellen, startades 1995 i Kungälv med utgångspunkten att det finns intoleranta idéer i vårt samhälle och därmed en grogrund för rasism och annan intolerans. I sin mest extrema form skapar detta grund för rörelser som bygger på nazistisk och vit makt-ideologi. Kungälvsmodellens övergripande uppdrag handlar om ett långsiktigt och uthålligt arbete med att påverka dessa kollektiva attityder. Fokus för arbetsmodellen ligger på att motverka antidemokratiska idéer och värderingar hos ungdomar. De ska inse värdet av att delta i den demokratiska gemenskapen och stärka deras motstånd mot destruktiva och intoleranta beteendemönster. Visionen är att häva den sociala oron och på sikt stävja förekomsten av intolerans samt att motverka våld, trakasserier och mobbning.

I Kungälv har kommunen sedan 1995 satsat ungefär 10 000 kronor per elev och år (totalt ca 13 miljoner kronor) på Toleransprojektet. Resultatet visar att projektet har satt stopp för framväxten av en vit makt-miljö. Det finns idag inga vit makt-organisationer i Kungälv som kan rekrytera ungdomar. Nationalekonomen Ingvar Nilsson har visat att denna investering på 13 miljoner kronor har, förutom sociala besparingar, sparat ca 290 miljoner kronor i samhällskostnader såsom polis, sjukvård, arbetslöshetsförsäkring och andra kostnader som en person i en vit makt-miljö orsakar²

4.1.2 Toleransprojekt i fler kommuner

Det pågående Toleransprojektet i Kungälv har visat sig vara mycket lönsamt på sikt, både i minskat lidande, ökad tolerans bland ungdomar och även samhällsekonomiskt. Fler kommuner behöver satsa antirasistiskt med Toleransprojektet som förebild. I Miljöpartiets budgetmotion avsätter vi resurser i en social investeringsfond, där kommuner kan söka pengar avsatta för att genomföra långsiktigt arbete för att förebygga extremintolerans där Toleransprojektet i Kungälv står som förebild.

4.2 Ett läraryft för mänskliga rättigheter

Skolans styrdokument är tydliga med att skolan ska arbeta mot rasism och främlingsfientlighet. Redan i inledningen av läroplanen för gymnasiet lyfts det konkreta arbetet mot rasism och främlingsfientlighet fram. Det står bland annat att "Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, diskussion och aktiva insatser".³ I praktiken är dock begreppet rasism svårtolkat och omgärdat av kunskapsbrist; vad är egentligen rasism? Vad ska skolpersonal i praktiken arbeta mot? Det finns också undersökningar som visar att lärare inte alltid delar bilden av att rasism existerar eller är ett problem.⁴

² Lundmark Nilsson, Eva och Nilsson, Ingvar; Sammanfattning av intoleransens pris (2013).

³ Utbildningsdepartementet; *Läroplan för de frivilliga skolformerna Lpf94*.

⁴ SOU 2012:74, "Främlingsfienden inom oss", bilaga 3, s. 115.

Fel! Okänt namn på

Det är viktigt att arbetet mot rasism och främlingsfientlighet drivs långsiktigt och kontinuerligt. All skolpersonal behöver arbeta tillsammans, mot samma mål. Enskilda punktinsatser, till exempel en temadag, kan i värsta fall bli kontraproduktiva, eftersom de riskerar att förstärka olikheter och stigmatisera individer. Personer med extremintoleranta åsikter känner sig utpekade och kan sluta sig mot omvärlden ytterligare.

Lärarna måste få både kunskap och stöd i sitt arbete mot rasism. Tid för eleverna är kanske det viktigaste. En lärare som har tid och kunskap att lära ut om Förintelsens brott mot mänskligheten kan förändra attityderna hos många unga människor.

Vi anser att alla lärare ska få en kortare utbildning kring mänskliga rättigheter och antirasism. Det är viktigt att alla lärare har gemensam kunskap så att de kan arbeta tillsammans mot rasism och främlingsfientlighet. Dessutom föreslår vi att två lärare per skola får gå en fördjupningsutbildning så att det finns några på skolan som är extra kunniga och kan driva det antirasistiska pedagogiska arbetet framåt.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillföra resurser för att genomföra ett lärarlyft i mänskliga rättigheter.

4.3 Pojkars skolresultat – en demokratifråga

4.3.1 Normkritiskt arbete för att påverka attityder och förbättra pojkars skolresultat i Gnesta

I Gnesta kommun i Sörmland har ett långsiktigt, medvetet arbete med normkritiskt jämställdhetsarbete resulterat i att pojkar idag har lika bra resultat i skolan som flickor. Gnesta är en ort där akademiska studier traditionellt inte attraherade pojkar, men idag väljer pojkar att studera vidare i lika hög utsträckning som flickor. Utvecklingsarbetet pågår inom tre områden: jämställd undervisning, studie- och yrkesval och sex- och samlevnadsundervisning. Utifrån varje enhets behov kommer aktiviteter att genomföras för barn och elever och/eller kompetensutveckling för personal. Gnesta, med 10 000 invånare, har satsat 500 000 kronor per år på en jämställdhetssamordnare som har utbildat skolpersonal och på andra sätt drivit utvecklingen framåt tillsammans med ansvariga politiker. Det handlar exempelvis om att förbjuda ”skojbråk” på rasterna, studievägledning som medvetandegör könsnormativa val och undervisningens sakinhåll. Arbetet har gett resultat – nu går Gnesta mot strömmen och pojkars skolresultat lyfter. Kommunen formulerar själva att de har kommit åt pojkars ”anti-plugg-kultur” genom sitt långsiktiga arbete.⁵

⁵ Uppgift från samtal med kommunalrådet Kukka-Mariia Valtola Sjöberg samt <http://www.gnesta.se/barnutbildning/jamstallldhetiforskolaochskola.4.621b531c1241abe4fc280001679.html> (2013-06-19).

4.3.2 Resurser till normkritiskt jämställdhetsarbete

Förekomsten av rasism och främlingsfientlighet kan ge allvarliga personliga konsekvenser för dem som utsätts, men är också ett allvarligt samhällsproblem. En ny studie visar att en överraskande stor andel unga i Sverige bär på politiska föreställningar som inte är gynnsamma för demokratin. Drygt 20 procent av 18–29-åringarna i Sverige säger sig vara beredda att sälja sin röst för pengar och instämmer i att landet styrs bäst av auktoritära ledare som inte är valda av folket.⁶ Analysen visar att den absolut enskilt viktigaste faktorn bakom att hysa dessa antidemokratiska värderingar är att ha misslyckats i skolan. Det är framför allt pojkar som misslyckas i skolan som riskerar att hamna i utanförskap, låg social status och arbetslöshet. Dessa faktorer utgör i sin tur grogrund för att utveckla antidemokratiska åsikter och därmed utgöra rekryteringsbas för extremistiska rörelser.⁷ På så sätt är pojkars sämre skolresultat en viktig demokratifråga.

I en skola där många lärare inte får tillräckligt med tid för sina elever är det många elever som inte får det stöd de behöver. Vissa kämpar sig ändå upp till kunskapsnivåerna, på bekostnad av sin psykiska hälsa. Andra elever klarar inte kunskapsmålen och misslyckas med skolan. Den första gruppen består framför allt av unga tjejer och den andra av unga pojkar.

Statsvetaren Bo Rothstein skriver i antologin *Framtidsutmaningar* att pojkars allt sämre resultat får stora konsekvenser. Rothstein skriver om forskning som visar att ”en avsevärd del av de pojkar och unga män som misslyckas i skolan, varav många har invandrarbakgrund, sannolikt kommer att vara förlorare på en allt mer konkurrensinriktad arbetsmarknad där kraven på kompetens kommer att öka. (...) Till detta kommer emellertid ytterligare en sak, nämligen att de också riskerar att i stor utsträckning bli ensamstående.” Genom att låta utvecklingen med pojkars skolresultat fortgå skapas en allt större grupp som känner sig övergivna och/eller motarbetade – och som söker syndabockar för detta.⁸ Samma grupp är överrepresenterad bland dem som inte tror på demokrati och lika rättigheter. Den är överrepresenterad bland högerpopulistiska partiets väljare – och inom nyrekryteringar till nazistiska, rasistiska och andra extremistiska rörelser.

Pojkars sjunkande skolresultat är alltså en faktor som skapar en ökad grogrund för både sympatisörer till och aktiva utövare av främlingsfientlighet och rasism. Vår uppgift är att stötta lärare genom att se till att vi prioriterar resurser till skolorna och ger mål om att höja pojkars skolresultat. Ett systematiskt arbete med att ifrågasätta könsroller höjer pojkars betyg och minskar flickors stress. Det bör ges permanenta resurser till normkritiskt jämställdhetsarbete i kommunerna och studie- och yrkesvägledare bör få utbildning i att bryta könsstereotypa utbildningsval.

⁶ <http://www.dn.se/debatt/demokrati-inte-sa-viktigt-for-dagens-unga-svenskar/> (2011-06-03).

⁷ Rothstein, Bo, ”De som inte har, inte älskar och inte är”, publicerad i *Framtidsutmaningar: det nya Sverige*. Stockholm: Framtidskommissionen, 2013, s. 177–188.

⁸ Rothstein, Bo, ”De som inte har, inte älskar och inte är”, publicerad i *Framtidsutmaningar: det nya Sverige*. Stockholm: Framtidskommissionen, 2013, s. 177–188.

Fel! Okänt namn på

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillföra resurser så att skolor kan utbilda lärare i normkritisk pedagogik.

4.4 Ett nationellt resurscentrum för normkritisk pedagogik och metoder för att motverka extremintolerans

Miljöpartiet vill inrätta ett nationellt centrum för normkritisk pedagogik och metoder för att motverka extremintolerans, så att framgångsrika modeller kan spridas till fler kommuner och andra huvudmän. Det behövs ett resurscentrum där kompetens kring normkritisk, antirasistisk pedagogik kan samlas så att den blir lättillgänglig för kommuner och enskilda skolor. Centrumet kan även få i uppdrag att granska läromedel, läroplaner och andra dokument ur ett normkritiskt perspektiv.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt resurscentrum för normkritisk pedagogik och metoder för att motverka extremintolerans.

4.5 Rasism på internet

Vi konsumerar medier på ett mer individuellt sätt idag. Det blir lättare att välja bort åsikter som ifrågasätter ens egen världsbild. Det är lätt att välja bort public service och istället få all sin information via webbsidor som bekräftar ens egen världsbild. Att inte komma i kontakt med kritiska åsikter och delta i öppna diskussioner om samhällsfrågor riskerar att radikaliserar människor ytterligare. Därför är det viktigt att lärare kan hantera och möta intoleranta åsikter och även lära ut vikten av kritiskt tänkande och källkritik.

På internet har många av oss mycket av vårt sociala samspel. Diskussioner som tidigare fördes bakom stängda dörrar, eller inte fördes alls, förs nu på nätet. Ibland öppet och ibland anonymt. Ingen orkar eller har tid att säga emot, istället stängs kommentatorsfält och debattforum. De rasistiska åsikterna och världsbilden bekräftas lätt på likasinnade sidor.

Nätverket ”Inte rasist, men...” har gjort en undersökning av vardagsrasismen på nätet. Den visar att ungefär 14 procent av 3 358 granskade inlägg på sociala medier med koppling till invandring var rasistiska. Ytterligare 25 procent var nedlåtande. Ungdom mot rasism har visat att 48 procent av utrikes födda gymnasieungdomar har varit utsatta för rasism på internet.⁹ Att skriva en rasistisk kommentar på nätet kan orsaka lika mycket skada som att säga något rasistiskt i en annan människas närvaro. Det finns inte någon särskild nätrasism som skiljer sig från rasism öga mot öga, utan allt handlar om

⁹ Inte rasist, men..., En kartläggning av vardagsrasism på nätet (juni 2012)
<http://interasistmen.se/wp-content/uploads/2012/07/Vardagsrasism-p%C3%A5-n%C3%A4tet-1.pdf>

rasism. Det är viktigt att motverka rasism i alla delar av samhället, och nätet är en sådan viktig arena.

Framgångsrika projekt mot rasism på nätet drivs bland annat i liten skala av Diskrimineringsbyrån i Uppsala. Regeringen har satsat 4 miljoner kronor på två år i ett uppdrag till Ungdomsstyrelsen som är inriktat på att förebygga kränkningar på internet ur ett jämställdhetsperspektiv. Vi vill komplettera uppdraget genom att det även får ett antirasistiskt perspektiv.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att komplettera uppdraget till Ungdomsstyrelsen om att förebygga kränkningar på internet med att även införa ett antirasistiskt perspektiv.

5 Rasism och diskriminering i rättsväsendet

5.1 Aktiva åtgärder inom rättsväsendet

I Brottsförebyggande rådets (Brå) rapport *Diskriminering i rättsprocessen* (2008:4), om missgynnande av personer med minoritetsbakgrund eller utländsk bakgrund, konstateras att diskriminering inom rättsväsendet i hög grad existerar. Resultaten pekar på att det finns föreställningar inom rättsväsendet om att vissa minoritetsgrupper och vissa brottstyper hör ihop. Det finns också föreställningar om att personer med vissa typer av minoritetsbakgrund alltid förnekar brott och de tas därför inte på allvar i rättsliga sammanhang. Andra exempel handlar om att personer med utländsk bakgrund betraktas som mindre trovärdiga än etniska svenskar – på brottsplatsen, under brottsutredningen och i domstolsförhandlingen.

Att det förekommer diskriminering från företrädare för rättsväsendets myndigheter i förhållande till enskilda är väl utrett, dock inte exakt i vilken omfattning eller vilka följder detta får här i Sverige. Den forskning som finns baseras i huvudsak på förhållanden i USA.¹⁰ Om personer som utsatts för brott eller själva utsatt någon för brott upplever att de diskrimineras av polis, åklagare eller domstol minskar sannolikheten att de ska vittna eller tro rättsväsendet om en korrekt behandling i övrigt. Om de inte får rätt bemötande eller – i värsta fall – får en annan påföljd på grund av exempelvis etnicitet eller kön blir den som utsatts för brott ånyo utsatt för brott, bara den här gången av rättsväsendet självt.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att genomföra aktiva insatser inom rättsväsendet för att upptäcka och förebygga diskriminering.

¹⁰ Se bland annat *Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige*, SOU 2005:56 s. 379 ff och Michael Lundh, *Sveriges likas lag*, 2006, samt Brås rapport *Diskriminering i rättsprocessen*, Brå Rapport 2008:4.

Fel! Okänt namn

5.2 Värdegrundsbildning inom polisen

En del i arbetet med att öka allmänhetens förtroende för de rättsvårdande myndigheterna är dels att företrädare för myndigheterna agerar på ett professionellt och trevligt sätt, dels att det hos myndigheterna finns system att hantera allmänhetens synpunkter och önskemål om verksamheten. Detta har varit en av de åtgärder som lett till att polisen i New York blivit framgångsrik i kampen mot brottsligheten.

Miljöpartiet anser därför att inte bara rättsväsendets anställda ska utbildas i korrekt bemötande och ett icke-diskriminerande förhållningssätt, utan myndigheterna ska aktivt informera enskilda om deras rätt att anmäla eventuella felaktigheter i bemötandet och upprätta handlingsplaner för anmälningar som bedöms ha grund för sig. Såväl Diskrimineringsombudsmannen som olika ideella organisationer, DHR, HSO, RFSL, RFSU med flera, kan spela en stor roll i att bidra till myndigheternas ökade kunskap om förekomsten av diskriminering och vilka åtgärder som behöver vidtas för att bekämpa dem. Vi anser också att tillsynsmyndigheter ska kunna använda sig av metoder såsom ”situation testing” för att se om diskriminering förekommer eller ej.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtliga myndigheter inom rättsväsendet som en del i sitt värdegrundsarbete ska arbeta med frågor om antidiskriminering och allas lika rätt.

5.3 Reella möjligheter att driva diskrimineringsmål i domstol

Antalet fällande domar inom diskrimineringsområdet är fortfarande relativt litet. Idag drivs inte särskilt många diskrimineringsärenden i domstol av andra än DO, i vart fall inte utanför arbetslivsområdet. Det behövs fler aktörer som driver diskrimineringsmål och en reell möjlighet för människor som utsatts för diskriminering att få kompensation och upprättelse.

De aktörer som idag driver flest diskrimineringsmål i domstol är Diskrimineringsombudsmannen (DO) och fackförbunden. DO koncentrerar sig dock i första hand på principiellt intressanta ärenden som kan bidra till att motverka diskriminerande strukturer.¹¹ Fackförbunden driver av naturliga skäl endast ärenden som är kopplade till arbetsmarknaden och endast för sina medlemmar. Sedan 2009 får även ideella föreningar föra talan om enskild medger det och om föreningen uppfyller vissa uppställda krav. Antidiskrimineringsbyråerna uppfyller dessa krav, men har sällan de ekonomiska möjligheterna att driva ett diskrimineringsmål och riskera att få betala hela rättegångskostnaden vid en förlust. Byråerna har av ekonomiska skäl överhuvudtaget svårt att anställa och behålla kvalificerad personal med juridisk kompetens. Dessutom

¹¹ DO 2012-06-25, Skrivelse: Bättre möjligheter att driva diskrimineringsmål.

är systemet med rättshjälp och rättsskyddsförsäkringar utformat så att det är svårt för andra aktörer att processa diskrimineringsärenden.

I praktiken finns alltså ganska små möjligheter att få sitt ärende prövat om man som individ känner sig utsatt för diskriminering. Miljöpartiet föreslår en rad åtgärder för att förbättra möjligheterna för människor som utsatts för diskriminering att få kompensation och upprättelse.

Miljöpartiet anser att en fond bör inrättas, ur vilken enskilda och föreningar kan söka medel för att driva diskrimineringsmål i domstol. Syftet med fonden skulle både vara att påskynda utvecklingen inom rättspraxis inom diskrimineringsområdet och att ge talerätten för enskilda och ideella organisationer en reell innebörd.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en fond för att driva diskrimineringsmål i domstol.

5.4 Återinför hatbrott som prioritering

I 2008 års regleringsbrev tog regeringen bort hatbrott som ett särskilt prioriterat område för Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten. År 2008 polisanmälades 5 900 hatbrott, en ökning med 2 350 anmälningar jämfört med föregående år. Ökningen beror till stor del på den utvidgade definitionen av hatbrott. Enligt Brottsförebyggande rådet hade en femtedel av de anmälda hatbrotten homofobiska motiv. Under 2000-talet har en drastisk ökning av anmälda hatbrott skett, något som delvis förklaras genom en faktisk ökning av hatbrotten med homofobiska motiv. Hatbrotten innebär en särskild otrygghet för alla i de utsatta grupperna och drabbar således indirekt många fler än de direkta brottsoffren. I 2014 års regleringsbrev bör prioriteringen vara återinförd och Rikspolisstyrelsen få i uppdrag att öka samtliga polisers kompetens kring hatbrott.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hatbrott åter bör bli ett prioriterat område för Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten.

6 Rasism och diskriminering på arbetsmarknaden

Miljöpartiet har en omfattande politik för att öka allas lika möjligheter på arbetsmarknaden, som redovisas i exempelvis partimotionen Drömmen om Sverige och i vår höstbudgetmotion.

Arbetslösheten bland utrikes födda är högre än för inrikes födda. En av anledningarna till detta är den oflexibla arbetsmarknaden, där det ställs mycket höga krav på till exempel kunskaper i svenska för att bli "anställningsbar". Andra färdigheter, till exempel kunskaper i andra språk eller kulturell kompetens, är inte särskilt högt värderade idag. Det avspeglas också i Arbetsför-

Fel! Okänt namn på

medlingens verksamhet, som idag upplevs av många som inte särskilt relevant i sökandet efter arbete. Diskrimineringen på arbetsmarknaden är ett allvarligt samhällsproblem, som inte minst drabbar kvinnor med utländsk bakgrund, som är dubbelt utsatta.

Enligt Stockholms universitets Linnécentrum för integrationsstudier är hela 60 procent av de invandrade med jobb i Sverige överkvalificerade för arbetet de har. Tolv år efter att du gått ut gymnasiet hänger fortfarande ditt ursprung samman med dina chanser att få ett jobb.¹²

6.1 Mer flexibel rekrytering

För att få fler personer i arbete krävs att matchningen på arbetsmarknaden fungerar bättre än i dag. Det är av fundamental betydelse för matchningen att det finns en fungerande och effektiv arbetsförmedling. Fler än nödvändigt går arbetslösa samtidigt som företagen alltmer tappat tilltron till den offentliga Arbetsförmedlingen och därför söker andra lösningar. Det är idag uppenbart att en alltmer specialiserad arbetsmarknad kräver en mer specialiserad och effektiv arbetsförmedling. Rekrytering behöver bli mer individanpassad och mindre enligt en färdigställd mall. Vi behöver åstadkomma en mer inkluderande och öppen attityd på arbetsmarknaden. Metoder för att underlätta för arbetssökande utan kontakter att få träffa arbetsgivare behöver utarbetas.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att införa ett bedömningsstödssystem som ger mer individualiserad hjälp till arbetssökande och fler fristående specialiserade arbetsförmedlare som ska konkurrera på lika villkor med Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet.

6.2 Sommarjobb – en första kontakt med arbetsmarknaden

Sommarjobb är ofta ungdomars första egna kontakt med arbetsmarknaden. Tidig kontakt med arbetslivet ger både sysselsättning och bättre förutsättningar för att få ett jobb efter utbildning. Sommarjobb ger ungdomar möjlighet till egen försörjning och något meningsfullt att göra när möjligheterna till fritidsaktiviteter minskar under sommaren. I förlängningen kan sommarjobb bidra till att minska rekryteringen till extrema organisationer och motverka social oro. Vi vill, i samarbete med kommuner, lokalt näringsliv och lokala myndigheter, säkerställa att unga mellan 15 och 17 år erbjuds sommarjobb.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillföra resurser till kommunerna så att unga mellan 15 och 17 år kan erbjudas ett sommarjobb.

¹² <http://www.aftonbladet.se/ledare/ledarkronika/danielswedin/article15887498.ab> (2012-12-06).

6.3 Förbättrade villkor för antidiskrimineringsbyråerna

Med förbättrade villkor skulle antidiskrimineringsbyråerna kunna vara den resurs för enskilda individers upprättelse som saknas idag. Byråerna har en stark lokal förankring och skulle kunna besitta ytterligare kvalificerad juridisk kompetens. Jämte DO kan byråerna också jobba med främjandeinsatser på strukturell nivå. Det kräver dock ökade resurser och bättre möjligheter att planera sin verksamhet än idag, då beslut om resurser görs årsvis och utbetalningar halvårsvis. Ökade resurser bör medföra krav på kvalificerad juridisk kompetens hos byråerna.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra villkoren för antidiskrimineringsbyråerna.

7 Språk

7.1 Fler språk vid myndighetskontakter

Idag kan minoritetsspråken samiska, finska och meänkieli användas både muntligt och skriftligt i kontakten med en förvaltningsmyndighet som har ett geografiskt verksamhetsområde som sammanfaller med minoritetsspråkets förvaltningsområde. Det är ett resultat av arbetet med förstärkta rättigheter för Sveriges nationella minoriteter. Miljöpartiet menar att denna rätt att använda sitt modersmål vid myndighetskontakter ska utvidgas till fler språk som är stora i Sverige, till exempel arabiska och somaliska, i de områden där det bor många med det aktuella språket som modersmål, med hänsyn tagen till myndighetens kapacitet. Det skulle underlätta vardagen och stärka självkänslan hos tusentals svenskar, inte minst lågutbildade kvinnor som idag ofta är hänvisade till sin man eller sitt barn som tolk, och dessutom utvidga arbetsmarknaden för flerspråkiga personer.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvidga rätten för enskilda att använda modersmål vid myndighetskontakter.

7.2 Vikten av kompetent tolkhjälp

Det är viktigt för enskilda att ha tillgång till kompetent tolkning i offentliga situationer där man själv inte förstår eller kan göra sig förstådd. Inom sjukvården kan korrekt tolkning vara en fråga om liv och död – och inom rättsväsendet är det avgörande för rättssäkerheten att det blir en kompetent tolkning åt båda håll.

Rättstolkar har en central funktion för att skydda rättssäkerheten och finns där för alla inblandade parter i ett mål: för tilltalade, målsägande och vittnen lika väl som för de rättsliga aktörerna. Tolkarnas erfarenheter visar att det i dag finns aktörer inom rättsväsendet som först och främst utgår från sina egna

Fel! Okänt namn på

behov när det gäller tolk och inte ser till de behov som finns hos parten eller parterna som inte har svenska som modersmål. Risken för indirekt diskriminering är överhängande om polisförhör eller domstolsförhandlingar hålls utan tolk trots att det finns behov för det. Enligt Brå finns exempel där personer förhörts utan att ha förstått att man är misstänkt för ett brott eller inte förstått vilket brott man är misstänkt för.¹³

Enligt en studie vid Lunds universitet har inte tolkanvändningen hängt med i Sveriges utveckling till ett multikulturellt land. Inom rättsväsendet är det brist på tolkar i vissa språk, till exempel somaliska och mongoliska. Merparten av de tolkar som finns saknar auktorisation, det vill säga formell kompetens. Tolkar arbetar många gånger under otrygga anställningsformer och till en låg lön.¹⁴

Mångfalden av språk som används i Sverige idag har enligt vår mening inneburit att tolkuppdraget försumrats i resursanvändning och villkor, när det borde vara tvärtom; nämligen att tolkarnas status behöver höjas i ett mångkulturellt samhälle. Självklart ska tolkar arbeta under goda arbetsvillkor och till en skälig lön. Miljöpartiet håller med Statskontoret, som utrett frågan, att tolkar behöver bättre möjligheter att validera och få ett intyg på sin kompetens. Ett hinder mot att fler auktoriserar sig är att det i många fall saknas möjligheter och att det är glest mellan proven.¹⁵ Tolkutbildningen behöver bli bättre så att fler fullföljer den. Resurserna bör i första hand satsas på att skapa en bättre balans mellan utbud och efterfrågan när det gäller de vanligaste språken. Tolkarbetet behöver integreras på ett bättre sätt och utvärderas inom ramen för rättsväsendets verksamhet.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra tolkars villkor och organisering.

8 Värna rätten att vara olika

Rasism kan sägas bygga på en idé om att olika grupper har olika egenskaper. Man ser mer positivt och mångfacetterat på sin egen grupp och förenklar bilden av ”den andre”. Rasismen kommer ofta till uttryck i ett ”vi-och-de”-tänkande. På senare tid har begreppet kultur fått ökad betydelse i rasistiska resonemang, istället för biologiska raser. Den här kulturrasismen bygger på stereotypa föreställningar om olika etniska gruppers kultur som fast och oförändlig med exempelvis den ”svenska” kulturen. Rasism tar sig uttryck inte bara i sin extrema form, till exempel rasistiskt våld, utan också genom vardagliga saker som språkbruk, osynliggörande, särskiljande och fördomsfulla kom-

¹³ BRÅ, Diskriminering i rättsprocessen, 2008:4.

¹⁴ DN 2011-09-05, Dåliga tolkar hotar rättssäkerheten;

<http://www.dn.se/nyheter/sverige/tolkar-oversatter-ofta-fel>

¹⁵ Statskontoret 2012:2, En tolkningsfråga. Om auktorisation och åtgärder för fler och bättre tolkar.

mentarer.¹⁶ Inte minst på internet är det rasistiska språkbruket extremt närvarande.

Kvinnor och hbt-personer är många gånger dubbelt utsatta för diskriminering och rasism. Diskrimineringen är både individuell och strukturell och har att göra med kön, sexuell läggning och etnicitet. Kvinnor med utländsk bakgrund, särskilt om hon bär slöja, har särskilt svårt på arbetsmarknaden, med sämre anställningsvillkor och större ohälsa.¹⁷

Utsattheten för våld från någon inom familjen är högre bland unga hbt-personer med utländsk bakgrund än andra unga hbt-personer. De kan bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck på grund av sin sexualitet, sitt könsuttryck eller sitt normbrytande beteende.¹⁸

8.1 Motverka vardagsrasism

Diskriminering och rasism som har samband med etnisk tillhörighet är en del av många personers vardag. Vardagsrasismen innebär för många människor i Sverige en påfrestning som kan leda till hälsoproblem, minskat förtroende för samhället och svårigheter att ta vara på sina rättigheter. Särskilt utsatta är nationella minoriteter (judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar), afrosvenskar och muslimer. Även personer som uppfattas tillhöra någon av dessa grupper faller offer för vardagsrasismen. Diskrimineringen av romer i Sverige och förföljelsen och fördrivningen av romer runt om i Europa är också mycket oroväckande.¹⁹

Miljöpartiet anser att utsatta gruppers möjligheter att tillvarata sina rättigheter måste stärkas, men att också samhället måste ta sitt ansvar för att motverka vardagsrasismen. Vi tror samtidigt att det är viktigt med en positiv ansats, så kallad positiv antirasism²⁰. Det innebär för Miljöpartiets del att vi visar den stora vinsten med ett mångkulturellt och öppet samhälle där allas kompetens och möjligheter tas tillvara.

Minoritetsgrupperna ska stå självständiga i förhållande till staten. Det innebär att efter att vissa demokratiska grundregler har uppfyllts ska organisationerna själva få bestämma vad resurserna används till. Stödet får användas exempelvis till att stärka gruppens identitet, kultur och språk, stärka gruppens inflytande i samhället samt motverkande av rasism och diskriminering.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka och långsiktigt säkra stödet till utsatta gruppers och antirasistiska organisationers organisering.

¹⁶ DO 2012-04-17, Vardagsrasism, <http://www.do.se/sv/Press/Pressmeddelanden-och-aktuellt/2012/Vardagsrasism/>

¹⁷Sandmark (red.) (2011) "Perspektiv på kvinnors hälsa i arbetslivet".

¹⁸ Ungdomsstyrelsens utredning HON*HEN*HAN (2010).

¹⁹ DO 2012-04-17, Vardagsrasism, <http://www.do.se/sv/Press/Pressmeddelanden-och-aktuellt/2012/Vardagsrasism/>

²⁰ Begreppet "positiv antirasism" myntades av Daniel Poohl och Alex Bengtsson i deras bok med samma namn.

Fel! Okänt namn

8.2 Islamofobi, antisemitism och antiziganism

8.2.1 Islamofobi

Svenska undersökningar om upplevelser av islamofobi visar samstämmigt att invandrare och muslimer från utomeuropeiska länder i hög grad har upplevt diskriminering i Sverige.²¹ En undersökning bland ungdomar visar att en fjärdedel av ungdomar med muslimsk bakgrund varit utsatt för kränkningar. Flickor har oftare utsatts för verbala trakasserier och pojkar oftare för våld.

Genomgång av nyhetsmedia, populärkultur och läromedel som Forum för levande historia har gjort visar att de ofta är onyanserade i sina skildringar av islam och judendom. Trots en allt starkare närvaro av särskilt muslimska ungdomar i gymnasieskolan är ett ”vi-och-de”-tänkande förhärskande i läromedlen i ämnet religion.²² Miljöpartiet anser att det behövs en ordentlig genomgång av läromedlen för att upptäcka omoderna och felaktiga skrivningar. Skolans roll i motverkandet av islamofobi, antisemitism, antiziganism och andra former av rasism är ovärderlig.

Forum för levande historias undersökning visar samtidigt att unga muslimer i hög grad är utsatta för islamofobi. Av dem som definierar sig som muslim har 21 procent angett att de blivit utsatta för någon form av kränkande beteende som hör samman med religionstillhörigheten.²³

Antalet polisanmälningar med identifierade hatbrott ökade också med 7 procent under 2011 jämfört med år 2010, till drygt 5 490. Den största ökningen fanns inom hatbrott med antireligiösa motiv. Av de antireligiösa hatbrotten var största andelen islamofobiska.²⁴

8.2.2 Antisemitism

En undersökning av unga personer med judisk tillhörighet visar att några känner oro för sin egen och sin familjs säkerhet och väljer att dölja sin judiska identitet. Miljöpartiet ser med stor oro på rapporteringen om judars situation i synnerhet i Malmö med de trakasserier och hot som tillhör vardagen för många. Under 2012 och 2013 har de antisemitiska hatbrottsanmälningarna tredubblats. Malmö utmärker sig så mycket att Brå tog bort staden ur sin statistik för att statistiken annars skulle vara missvisande för landet i stort. Enligt både polisen och judiska församlingen i Malmö har hatbrotten fått större spridning på senare tid.²⁵

²¹ Forum för levande historia, Antisemitism och Islamofobi – utbredning, orsaker och preventivt arbete (2011). Stycket baseras i huvudsak på denna källa.

²² Forum för levande historia, Islamofobi – en studie av begreppet, ungdomars attityder och unga muslimers utsatthet (2006).

²³ Forum för levande historia; Islamofobi – en studie av begreppet, ungdomars attityder och unga muslimers utsatthet (2006).

²⁴ Brå, pressmeddelande 2012-06-28, Identifierade hatbrott ökade 2011 men har minskat sedan 2008.

²⁵ Sydsvenskan; *Många anmäler hatbrott* (2013-07-30).

8.2.3 Antiziganism

Hösten 2013 avslöjades att polisen i Skåne har upprättat ett register över tusentals romer, bland dem helt oskyldiga medborgare, inklusive barn. Registret är en signal om hur utbredd och strukturell antiziganismen är i Sverige. Det kommer regelbundet rapporter om hur romer nekas inträde på campingar, hotell och andra anläggningar. De nekas hyra bil och blir särskilt övervakade i affärer. Dessa händelser är inte enskilda tillfällen, utan resultat av långvarig diskriminering och misstänkliggörande av romer i Sverige.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt arbete mot islamofobi, antisemitism, antiziganism samt islamofobiska, antisemitiska och antiziganistiska hatbrott.

8.3 Särskild satsning för nationella minoriteter, afrosvenskar och muslimer

Miljöpartiet vill ha en särskild satsning från statligt håll, exempelvis genom ett uppdrag till DO, att särskilt satsa på att motverka diskriminering och stärka ställningen i samhället för nationella minoriteter, afrosvenskar och muslimer.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild statlig satsning på att motverka diskriminering och stärka ställningen i samhället för nationella minoriteter, afrosvenskar och muslimer.

9 Ett starkt lokalsamhälle

Vi kan göra en hel del på riks nivå för att motverka främlingsfientlighet. Men om en ”vi-och-de”-stämning, eller lokal närvaro av främlingsfientliga krafter, är stark på lokal nivå minskar förutsättningarna för ett sammanhållet samhälle, där alla människor är delaktiga och ses som individer. Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande förutsättningarna för en god folkhälsa. Brist på inflytande och möjligheter att påverka den egna livssituationen har ett starkt samband med hälsa. Det finns också studier som visar att en ökad polarisering i samhället kan förstärka känslan av stigmatisering och diskriminering av utsatta grupper, vilket i sin tur kan underlätta radikalisering och underlätta rekrytering av enskilda till våldsbejakande miljöer. Insatser för att ge människor en reell möjlighet att påverka sin omgivning och framtid är avgörande för att motverka extremism.²⁶

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillföra kommuner resurser för att skapa möjligheter att in-

²⁶ Säkerhetspolisen, *Våldsbejakande islamistisk extremism i Sverige* (2010).

Fel! Okänt namn på

rätta medborgarråd eller liknande, där alla invånare kan få ett reellt inflytande över sin lokala verklighet.

10 Alla som föds i Sverige ska bli svenska medborgare

I Sverige är det föräldrarnas medborgarskap som avgör vilket medborgarskap ett barn som föds här får. Är båda föräldrarna utländska medborgare, blir även barnet det. Ett barn till en svensk mor blir däremot alltid svensk medborgare, oavsett i vilket land barnet föds.

Vi anser att alla barn som föds i Sverige ska bli svenska medborgare. Det är märkligt att barn som föds utomlands av svenska medborgare som kanske inte har bott i Sverige på decennier räknas som svenskar, medan barn födda på svensk mark räknas som utlänningar bara för att deras föräldrar inte har svenskt medborgarskap. Den statliga medborgarskapsutredningen²⁷ presenterade nyligen ett förslag som delvis ville ändra det här, så att barn under vissa omständigheter ändå ska kunna bli svenska medborgare vid födseln. Principen om att man måste kvalificera sig till svenskt medborgarskap kvarstår dock, och det är det vi vill ändra på.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap på det sätt att alla som föds i Sverige blir svenska medborgare, oavsett föräldrarnas medborgarskap.

11 Rättsvis rösträtt

Personer som är folkbokförda i Sverige och som samtidigt är medborgare i något EU-land, Norge eller Island har enligt gällande svensk lag rätt att rösta i kommunal- och landstingsval om de har varit folkbokförda i minst fyra månader, dvs. senast i maj under ett valår. Medborgare från länder utanför EU måste dock ha varit bosatta i Sverige i minst 36 månader innan de får samma rätt som EU-medborgarna ges.

Detta innebär exempelvis att en bulgarisk medborgare som flyttar till Sverige i maj 2014 får rätt att rösta i kommunalvalet 2014, medan en marockansk medborgare som flyttade till Sverige i maj 2012 inte får samma rätt. Den här orimliga uppdelningen mellan medborgare inom och utom EU måste upphöra.

Att värna om likabehandlingsprincipen är viktig; just därför ska vi inte diskriminera vissa grupper bara för att de råkar vara icke EU-medborgare. Med anledning av detta föreslår vi att riksdagen ska besluta att ge personer som är folkbokförda i Sverige och har ett annat medborgarskap än EU, Norge

²⁷ SOU 2013:29, *Det svenska medborgarskapet*.

och Island samma rätt att delta i kommunal- och landstingsval som medborgare i EU, Norge och Island som är bosatta i Sverige har.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som är folkbokförda i Sverige och har ett annat medborgarskap än EU, Norge och Island ska ges samma rätt att delta i kommunal- och landstingsval som medborgare i EU, Norge och Island som är bosatta i Sverige har.

12 En kommission för mänskliga rättigheter

I likhet med vad FN-förbundet och delegationen för mänskliga rättigheter tidigare har föreslagit anser Miljöpartiet att en kommission för mänskliga rättigheter bör tillsättas. FN-förbundet beskriver vikten av att ”en fristående människorättsenhet inom svensk statsförvaltning skulle kunna reda ut frågetecken kring tolkningen av internationella MR-åtaganden, utarbeta vägledande instruktioner till kommuner och landsting samt hålla ett vakande öga på myndigheter som inte agerar i enlighet med internationella förpliktelser”.²⁸ Kommissionen bör alltså ha som uppgift att säkra att de mänskliga rättigheterna efterlevs i Sverige, och liknande institutioner finns redan i ett antal länder. 17 av 27 medlemsländer i EU har till exempel redan en MR-kommission.

Kommissionen ska ha en heltäckande överblick över vilken kunskap som finns och vilka åtgärder som behövs. Kommissionen ska föreslå åtgärder och samverka med regeringens andra myndigheter på detta område. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening.

Stockholm den 3 oktober 2013

Maria Ferm (MP)

Jabar Amin (MP)

Tina Ehn (MP)

Peter Eriksson (MP)

Agneta Luttröpp (MP)

Mats Pertoft (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)

Jan Lindholm (MP)

Bodil Ceballos (MP)

²⁸<http://www.fn.se/press/nyheter/skapa-svensk-mr-kommission-med-fns-hjalp/> Läst 2013-09-17.